

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Nucleus Juris Canonici

Thenhaven, Bernhard

Coloniæ Agrippinæ, 1739

VI. Ut Lite non contestatâ non procedatur ad Restium Receptionem vel ad
Sententiam definitivam. D. 5.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63382](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63382)

UT LITE NON CONTEST. NON PROC. AD TEST. &c. 191
non possit. 2. *Ex parte Actoris* perpetua-
tio Actionis, ut non possit invito Reo à lite
recedere, mutare libellum, v. g. petendo
rem penitus aliam à prius petita, aut aliam
speciem actionis intentando. Quamvis
Actor tunc possit à prima instantia ex toto
recedere cum refusione sumptuum, quos
Reus fecit, & refarcitione damnorum,
quæ passus; & offerendo aptiorem libel-
lum novam prorsus litem intentare. 3. *Ex*
parte Rei interruptio præscriptionis, quia
tunc fictione juris possessor malæ fidei
constituitur, ut succumbens in possessorio
ad omnes fructus tempore litis perceptos
veniat condemnandus.

TITULUS VI.

*Ut lite non contestatâ non procedatur
ad Testium receptionem, vel ad sen-
tentiam definitivam.*

Ratio Rubricæ (quæ, cum contineat
completum sensum, jus facit, & in
Causarum decisione pro lege allegari va-
let) est, quia tam testium examen, quod
est quasi litis ædificium, quàm sententiæ
prolatio fit causâ litis finiendæ, ideóque
oportet esse litis contestationem, quæ est
fundamentum iudicii ordinarii, prius-
quàm

quàm testes recipiantur, aut sententia proferatur. *H. t. in Decret. statuitur:*

2. C. 3. „Consultus Pontifex, utrum,
 „si aliquis citatus legitimis peremptoriis
 „comparere noluerit, Judex lite non con-
 „testatâ contra ipsum debeat sententiam
 „promulgare? Respondet, quòd, si Reus
 „se contumaciter curaverit absentare, ta-
 „lisque sit causa, quòd Actor possit in pos-
 „sessionem rerum petitarum induci, est
 „in eadem (*per primum Decretum*) causa
 „custodiæ inducendus: si in possessionem
 „nequeat intromitti, (*v. g. si bona non*
 „*habeat, aut litigetur de beneficio*) con-
 „tumaciter absens, ut Juri pareat, est per
 „Censuram Eccles. compellendus. In aliis
 „casibus attendendum, utrum contumax
 „conveniatur accusatione reali vel perso-
 „nali? Si reali, mittendus est utique Actor
 „in rei petitiæ possessionem, ut tædio af-
 „fectus Reus veniat responsurus; quòd
 „si venerit infra annum iudicio sisti, pra-
 „stitâ cautione ac exhibitâ satisfactione
 „congruâ expensarum, possessionem re-
 „cuperet; quòd si cautionem infra annum
 „offerre neglexerit, Actor post annum
 „verus constituatur possessor (*per secun-
 dum Decretum*) super proprietate dur-
 „taxat adversæ parti defensione legitimâ
 „reservatâ. Quòd si super rebus immo-

„bilibus quisquam conveniatur, qui eas
 „nomine possidet alieno, debet statim in
 „iudicio Dominum nominare, quem Ju-
 „dex edictis legitimis evocabit, eoque
 „contumace negotium summam exa-
 „minans in possessionem ipsarum rerum
 „Actorem mittere non tardabit. Si autem
 „super personali actione conveniatur, vel
 „mittendus est Actor pro modo debiti in
 „possessionem mobilium bonorum ipsius,
 „vel immobilium, si forte mobilia non
 „habeat; vel in contumacem est Eccles.
 „sententia proferenda; qui veniens infra
 „annum vel post annum, etiam audietur
 „modo ante dicto. Vide supra T. 2. n. 3.
 & infra T. 15.

3. Circa hoc Cap. notat Pirrh. *h. t. n. ult.*
 Si v. g. Colonus laicus, conventus rei vin-
 dicatione, nominet Clericum in iudicio
 tanquam Dominum, debet is tanquam
 principalis Reus coram suo Iudice Eccle-
 siastico conveniri, novo libello contra
 illum oblato; e contra si Clericus vendidit
 prædium laico, potest rei vindicatio in-
 stitui coram Iudice sæculari, coram quo
 Clericus (qui tunc non est Reus princi-
 palis) debet ipsi emptori assistere, eum-
 que defendere, ne res ab eo evincatur.

4. Item C. 5. *h. t.* decernitur: „Regula-
 „riter verum est, quod lite non contestatâ

„ non est ad receptionem testium proce- „ gu
 „ dendum, nisi fortè timeatur de morte „ po
 „ testium vel absentia diuturna, in quibus „ i
 „ casibus, cum civiliter est agendum, (ut „ an
 „ veritas occultetur, & probationis copia „ no
 „ fortuitis casibus subtrahatur) senes & „ ne
 „ valetudinarii aliique testes, de quibus et „ ri
 „ aliqua causa timetur, etiam lite non con- „ le
 „ testatâ sunt procul dubio admittendi „ le
 „ siue pars conventa sit contumax, siue sit „ do
 „ absens absque malitia, ut conveniri non „ sub
 „ possit; sed si Actor non convenerit ad „ & n
 „ versarium infra annum, ex quo conve- „ nem
 „ nire poterit, vel saltem receptionem hu- „ nam
 „ jusmodi testium non denuntiaverit illi „ mu
 „ attestations receptæ non valeant, ne „ run
 „ fortè per fraudem processu temporis ex- „ stric
 „ ceptiones legitimæ ad repellendum te- „ pen
 „ stes haberi non possint. Porro speciales „ mus
 „ causæ possunt occurrere, in quibus teste „ Uno
 „ sunt admittendi parte contumaciter „ ca
 „ absentante, v. g. si super conjugio spe- „ m
 „ rituali inter Prælatum & Ecclesiam re- „ C.J.
 „ tione electionis; vel conjugio carna- „ cr
 „ ratione impedimenti dirimentis quæstio- „ si
 „ moveatur, ne propter longam moram „ ce
 „ patiatur Ecclesia læsionem, vel conjug- „ va
 „ fornicationis occasio præbeatur; ac si de „ qui
 „ causa liqueat, ad definitivam sententiam „ mo
 „ est procedendum; si autem alter conjur- „ pot
 „ „ g

Ut LITE NON CONTEST NON PROC. AD TEST. & C. 195
„gum sine culpa sit absens, ut citari non
„possit, tam diu expectetur, donec de
„ipius obitu verisimiliter præsumatur;
„alias receptio testium ei præjudicare
„non debet, cum habeat forsitan exceptio-
„nes legitimas ad intentionem contra-
„riam elidendam. Sunt alii casus specia-
„les, in quibus absque litis contestatione
„legitimè possunt testes produci, ut quan-
„do excessuum inquisitio est facienda;
„subintellige generalis ex officio Judicis,
„& non specialis ad instantiam partis actio-
„nem criminalem criminaliter intentantis;
„nam in criminalibus (de quibus potissi-
„mum procedit regula Rubricæ) requi-
„runtur probationes liquidæ, præsentis &
„strictæ. Quia ut dicitur *L. Absentem ff. de*
pænis: Satius est impunitum relinqui faci-
mus nocentis, quàm innocentem damnare.
Unde in cit. Cap. ait Pontifex: „Quòd ex
„causa lite non contestatâ testes sint ad-
„mittendi, cum civiliter est agendum. Et
C. l. h. t. „Cum uxor accusaret virum de
„crimine adulterii ad separationem thori,
„si lite non contestatâ testes fuerint re-
„cepti, respondet, non esse ad definiti-
„vam sententiam procedendum. Ratio,
„quia hîc non agebatur de fœdere matri-
„monii, cujus causa utpote favorabilis
„potest summarie cognosci absque conte-

statione litis; sed de crimine ad separationem thori in præjudicium matrimonii, quæ causa ordine judiciario est cognoscenda.

5. Verùm notant DD. h. t. is, qui timet litem sibi movendam sive civilem, sive criminalem, adeoque futurus Reus, potest curare recipi testes sub authentico documento ad perpetuam rei memoriam ad futuram sui defensionem, non tantum illos, in quibus est periculum mortis vel absentia, sed etiam quoscunque, & in hoc plus est concessum Reo quàm Actori, qui non est in Rei potestate, quando conveniatur; sicut est in Actoris, quando agere velit.

TITULUS VII.

De Juramento Calumniae.

I. **T**riplex in judiciis exigi potest JURAMENTUM; primum *Calumniae*, quod Actor jurat, se non animo calumniandi, i. e. iniquè adversarium vexandi, litigare, sed credat se justam habere causam & fovere; item Reus, quòd putet se justè resistere opinione juris sui. Alterum *De Veritate dicenda*, ut, quando Actor ante probationem redigit libellum suum